

Текст неофіційного перекладу рішення

Обставини справи

Справа стосувалася скарги заявника – вчителя – на його звільнення у 1999 році у зв'язку з проведенням уроків сербською, а не хорватською мовою. За етнічною приналежністю заявник належав до сербів, більшу частину свого професійного життя перебував і працював у Хорватії, а на момент звільнення працював у середній школі в Східній Славонії – регіоні, який у мирний спосіб був реінтегрований до складу Хорватії після війни. Органи влади, зокрема, вважали, що заявник уже не зможе вивчити хорватську мову, враховуючи, що на той момент він досяг 55-річного віку.

Заявник у справі, М. Н., який на сьогодні помер, був громадянином Хорватії, народився у 1944 році та проживав у місті Дарда (Хорватія).

З 1971 року заявник, серб, працював учителем у Хорватії, а з липня 1998 року – у середній школі в регіоні Дарда, районі в Східній Славонії, який у післявоєнний час був інтегрований до Хорватії.

Після перевірки, проведеної лише щодо вчителів сербської національності, заявникові в межах адміністративного провадження спочатку було заборонено викладати у школі. Зрештою адміністративний суд скасував це рішення у 2006 році на тій підставі, що питання, яка мова має використовуватись для навчання у школі, де викладав заявник, не було остаточно вирішено.

Водночас у березні 1999 року адміністрація школи звільнила заявника за невикористання стандартної хорватської мови під час викладання, як це передбачено відповідним національним законодавством. Адміністрація дійшла висновку про неможливість переведення заявника, оскільки у школі не було вакантних посад учителів для викладання сербською мовою. Також йому не могли надаватися підготовчі курси, оскільки, зважаючи на вік у 55 років, заявник не зможе вивчити хорватську мову.

Заявник оскаржував своє звільнення в судах: у 2011 році він подав скаргу до Конституційного суду, проте безуспішно.

Посилаючись на статтю 8 Конвенції, статтю 14 Конвенції та статтю 1 Протоколу № 12 до Конвенції, заявник скаржився, що його звільнення було свавільним і що його було піддано дискримінації за ознаками віку та етнічної приналежності до сербів. Він, зокрема, стверджував, що незнання декількох слів хорватською мовою під час перевірки не могло призвести до вжиття такого крайнього заходу, як звільнення.

Оцінка Суду

Стаття 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя)

По-перше, ЄСПЛ був переконаний, що причини звільнення заявника – використання сербської мови в його щоденній роботі та стверджувана неспроможність пристосувати його мову викладання до вимог займаної посади у зв'язку з віком – були

значною мірою пов'язані з його приватним життям. Зокрема, мова спілкування особи обов'язково складала частину її етнічної ідентичності, тоді як вік – це частина фізичної ідентичності особи. Отже, у цій справі стаття 8 Конвенції була застосовною.

Уряд стверджував, що звільнення заявника було необхідним для захисту прав учнів на освіту хорватською мовою. Водночас ЄСПЛ не мав жодних намірів піддати сумніву обґрунтованість такої мети або її важливе значення в конкретному контексті регіону Східної Славонії на той час; ЄСПЛ зазначив, що у справі заявника не було розглянуто жодних альтернатив звільненню, які б дали змогу заявникові привести своє викладання у відповідність із чинним законодавством.

Інспектор із питань освіти лише вирішив, що заявникові має бути заборонено викладати, не надавши йому можливості виправити порушення у своїй роботі впродовж певного часу, що було можливим за національним законодавством.

Адміністрація школи відхилила можливість додаткового навчання лише з підстав віку заявника та стажу роботи. Крім того, ні адміністрація школи, ні будь-який із національних судів ніколи не надавали детального та обґрунтованого пояснення, чому вік заявника міг бути непереборною перешкодою для коригування плану викладання з тим, щоб він міг викладати стандартною хорватською мовою.

Справді, ураховуючи беззаперечну схожість двох відповідних мов, а також той факт, що заявник більшу частину свого професійного життя перебував і працював у Хорватії, було важко зрозуміти, чому не було вивчено можливість надання йому додаткового навчання.

ЄСПЛ також зазначив, що в будь-якому разі саме національні судові органи – адміністративні та цивільні суди – мали труднощі з визначенням того, якою мовою заявник повинен був викладати на той час.

Насамкінець у школі, де викладав заявник, жоден учитель хорватської національності не проходив перевірки. Відокремлення певної групи осіб за мовною ознакою, яка була тісно пов'язана з їхньою етнічною приналежністю, у регіоні Східної Славонії у післявоєнний період могло б потенційно порушити питання сумісності з Конвенцією та Конституцією Хорватії.

ЄСПЛ дійшов висновку, що звільнення заявника з роботи не відповідало нагальній соціальній потребі, а також не було пропорційним меті, яку потрібно досягти в порушення статті 8 Конвенції.

Шістьома голосами проти одного ЄСПЛ констатував відсутність необхідності окремого розгляду скарги заявника за статтею 14 Конвенції разом зі статтею 8 Конвенції та статтею 1 Протоколу № 12 до Конвенції. ЄСПЛ підкреслив, що він уже врахував посилення національних органів влади на вік заявника та їхнє рішення перевірити роботу лише окремих вчителів на основі їхнього етнічного походження, що було розглянуто за наслідками скарги за статтею 8 Конвенції.

Висновок

Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 17 грудня 2020 року й набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.